

Tillstånd och upplysning
Camilla Thorin Agronom

Delgivningskvitto

Lantbrukarnas Riksförbund
Att: Sunita Hallgren

105 33 Stockholm

Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet

1 Beslut

Kemikalieinspektionen bifaller del av ansökan om dispens för att släppa ut växtskyddsmedlet Stomp SC (pendimetalin 400 g/L) på marknaden för begränsad och kontrollerad användning. Dispensen gäller från och med 31 mars 2015 till och med 29 juli 2015.

De användningsvillkor som gäller framgår av bilagan till beslutet.

Beslutet är därutöver förenat med följande villkor

Märkning av produkten	<ul style="list-style-type: none">• Produktens märkning ska vara på svenska• Behörighetsklass 2 L ska framgå av märkningen• Produktens klassificering och där till hörande märkning ska tydligt framgå.
Rapporteringskrav	<p>Sökanden ska till myndigheten lämna in en redogörelse över:</p> <ul style="list-style-type: none">• vilka strategiförsök som genomförts under 2015 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar av de kulturer, som omfattas av denna dispens, kan genomföras utan användning av Stomp SC.• Antal hektar per gröda som behandlats med produkten <p>Redogörelsen ska ha lämnats in till Kemikalieinspektionen senast 31 januari 2016.</p>

Den del av ansökan som avslås är

- Behandling mot alla övriga ogrässlåg som inte framgår av bilagan till beslutet. Det rör bland annat behandling mot åkerviol och baldersbrå i lök, behandling mot gråbo, maskros och baldersbrå i gräslök, mot korsört och baldersbrå i odlingar av palsternacka samt korsört och baldersbrå i odlingar av torra bönor

2 Beskrivning av ärendet

Den 3 februari 2015 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål.

Sökande	Lantbrukarnas Riksförbund Att: Sunita Hallgren 105 33 Stockholm
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Stomp SC
Produktens reg nr	Produktens godkännande upphörde 2008-12-31
Verksamma ämnen	Pendimetalin
Funktion	Herbucid
Sökt användningsområde	Mot örtogräs i odlingar av kepalök, purjolök, gräslök, palsternacka och torra trädgårdsbönor
Sökandens skäl till ansökt dispens	Brist på tillräckligt effektiva ogräsbekämpningsstrategier i konkurrenssvaga fältgrönsaker (lök, purjolök, gräslök, palsternacka och torra bönor).

2.1 Ytterligare skäl till dispens som sökanden anför

Dagens ogräsbekämpning innebär att man behöver tillgång till flera olika ogräsmedel för att effektivt kunna bekämpa olika ogräsarter. Ogräsarter som tidigare inte var vanligt förekommande har uppförökats och blivit problemogräs i många odlingar. Problemogräsen är främst nattskatta, bägnattskatta, korsört, baldersbrå, dån, svinmålla och åkerbinda.

Sökanden har uppgett att utan tillgång till Stomp SC omöjliggörs en effektiv bekämpning av ogräs i lök, purjolök, gräslök, palsternacka och bönor. Följderna blir en lägre skörd och sämre kvalitet på produkten, vilket äventyrar odlingens konkurrenskraft och överlevnad. Det finns idag inte något annat rimligt alternativ än Stomp SC mot ogräs i dessa grödor.

Sökanden har pågående strategiarbete inom projektet Minor Uses, i syfte att finna alternativ till Stomp SC. Dessa har pågått i ett flertal år i flera av grödorna behöver fortsätta ännu några år för att få fram bra strategier som inte bygger på användning av Stomp SC. Utgångspunkten inom Minor Uses projektet har varit att testa sådana växtskyddsmedel som redan är godkända i andra grödor på den svenska marknaden eller medel som är på väg in. Detta begränsar tydligt möjligheterna att hitta alternativ till Stomp SC.

Sammanfattningsvis är det viktigt att poängtera att det tar tid att utveckla nya strategier och under tiden måste odlingen få en chans att överleva i konkurrens med övriga Europa.

2.2 Begärda kompletteringar

I handläggningen har kompletterande uppgifter i ärendet begärts. Sökanden ombads utveckla behovet av dispens och att för varje gröda ingående beskriva både

problemogräs samt redovisa vilka produkter som eventuellt skulle kunna fylla delar av bekämpningsbehovet för Stomp SC.

2.3 Samråd med Livsmedelsverket

Kemikalieinspektionen har samrått med Livsmedelsverket (SLV) i fråga om konsumentskydd för den sökta användningen. SLV skriver i sitt yttrande att tillgänglig resthaltsinformation tyder på att användningen av Stomp SC, mot ogräs i odlingar av palsternacka, kepalök, purjolök, gräslök och torra bönor enligt rekommenderad användning inte bör ge upphov till resthalter över de idag gällande EU-gränsvärdena (MRL) för det verksamma ämnet pendimetalin i respektive gröda.

En beräkning av livstidsexponering för pendimetalin genom konsumtion av alla livsmedelsprodukter som teoretiskt kan innehålla den aktiva substansen visar inte på någon risk för att det acceptabla dagliga intaget (ADI) överskrids. Någon uppskattning av korttidsexponeringen till följd av hög konsumtion av någon av de grödor som ingår i ansökan har inte gjorts eftersom pendimetalin inte är akutgiftig och substansen saknar därför akut referensdos (ARfD).

2.4 Tidigare bedömning – produkten är inte längre godkänd

Stomp SC (pendimetalin 400g/l) har tidigare varit godkänd i Sverige med reg nr 4359. Produktens godkännande löpte ut 31 december 2008 eftersom Kemikalieinspektionen avslag ansökan om förnyat produktgodkännande. Skälen till Kemikalieinspektionens avslag var oacceptabla risker för vattenlevande organismer och risk för bioackumulering.

Den dos Kemikalieinspektionen avslag vid ansökan om förnyat produktgodkännande var mellan 50 % - 170 % högre än dosen i denna ansökan.

Av Bilaga 3 i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:3) om bekämpningsmedel framgår att kvarvarande medel inte får användas efter 31 december 2010.

2.5 Tidigare dispenser för användning av Stomp SC

Kemikalieinspektionens dnr	Beskrivning
731-H10-01148	<p>Beslutsdatum den 26 oktober 2010: Avslag på ansökan om dispens för användning mot örtogräs i odlingar av lök, morötter, palsternacka, och bruna bönor.</p> <p><i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.</p> <p>Beslutet överklagades till Miljöödomstolen som i sin tur i dom den 28 januari 2011 ändrade beslutet till bifall, gällande under perioden 15 mars 2011 till och med 15 juli 2011. Enligt domen fick Kemikalieinspektionen själv besluta om vilka villkor som skulle gälla för dispensen.</p>
731-H11-01363	<p>Beslutsdatum 22 december 2011: Dispensmedgivande för användning i odlingar av lök, purjolök, morötter, palsternacka och gräslök, gällande under perioden 25 mars 2012 till och med</p>

	23 juli 2012. Bruna bönor i beslut 13 januari 2012, samma tidsperiod som för de övriga grödorna. <i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.
6.1.2.a-H13-00249	Beslutsdatum 19 april 2013: Dispensmedgivande för användning i odlingar av lök, purjolök, gräslök, morötter, palsternacka och bruna bönor under perioden 11 april 2013 till och med 9 augusti 2013. <i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.
6.1.2.a-H13-02408	Beslutsdatum 21 mars 2014: Dispensmedgivande för användning i odlingar av lök, purjolök, gräslök, palsternacka och torra trädgårdsbönor, gällande under perioden 25 mars 2014 till och med 22 juli 2014. <i>Sökande företag:</i> Lantbrukarnas Riksförbund.

3 Skäl

Enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009¹ får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. Kemikalieinspektionen får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt.

3.1 Kemikalieinspektionens bedömning

Stomp SC är en jordverkande herbicid som appliceras före och/eller efter uppkomst beroende av gröda. Produkten har dokumenterat god effekt mot ogräs, även mot problemogräs exempelvis bägarnattskatta. I de aktuella grödor som ansökan avser finns till viss del bekämpningsmetoder eller bekämpningsmedel redan tillgängliga på marknaden som ger en tillräcklig effekt. För samtliga kulturer, utom för gräslök, har sökanden redovisat att försök pågår sedan många år, i vissa fall med början 2009, i syfte att finna långsiktigt hållbara alternativa bekämpningsstrategier till Stomp, mot ogräs. Dessa försök, även kallade ”strategiförsök”, behöver få ännu något års tid för att visa i vilken grad de kan leda till att behovet av Stomp SC försvinner eftersom förutsättningar har förändrats under tiden, t ex så har godkännandet för Tortil EC 225 upphört.

3.1.1 Lök

Lök (gul, röd, silver, schalottenlök) är en viktig gröda med stor omsättning. Lök odlas främst i Skåne, Blekinge, Östergötland och på Öland och Gotland.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG.

I lök är endast preparaten Boxer, reg nr 3887 och Fenix, reg.nr 4123 godkända att använda med effekt mot örtogräs. Totril EC 225, reg nr 5026 kan användas till och med 31 augusti 2016. Sökanden anser att ogräsen åkerviol, bägarnattskatta, svart nattskatta, åkerbinda och baldersbrå tillhör de problematiska ogräsen.

Kemikalieinspektionen gör ingen annan bedömning. Kemikalieinspektionen delar även sökandens bedömning att det i nuläget inte finns något alternativ som helt klarar dessa förutsättningar.

Sökanden anser att Stomp behövs för att bekämpa dessa problemogräs. Utifrån de kompletterande uppgifter som sökanden har inkommit med så har Totril god till mycket god effekt på åkerviol och baldersbrå. Därmed får det anses att det finns andra rimliga alternativ till att bekämpa dessa ogräs.

Kemikalieinspektionen anser att sökanden, med de omständigheter som framförts i ansökan, visat att det föreligger skäl att **bifalla** den av ansökan, avseende lök, som gäller behandling mot nattskatta och åkerbinda.

Den del av ansökan som gäller för användning mot alla andra ogräs **avslås** eftersom det finns andra rimliga sätt att avvärja fara uppkommen av dessa ogräs eller att ogräsen inte utgör någon fara.

3.1.2 Purjolök

Sökanden har bland annat uppgett att försöken avseende purjolök varit framgångsrika och att alternativa metoder till Stomp SC finns inom en snar framtid. Kommande försök 2015 bedöms av sökanden ha goda möjligheter att kunna visa upp bekräftande alternativa bekämpningsstrategier till Stomp SC.

Endast en godkänd herbicid finns mot örtogräs i denna gröda, Boxer. Sökanden anser att ogräsen åkersenap, åkerviol, bägarnattskatta, svinmålla, etternässla, jordrök åkerbinda och vallmo tillhör de problematiska ogräsen. Kemikalieinspektionen gör ingen annan bedömning. Kemikalieinspektionen delar även sökandens bedömning att det i nuläget inte finns något alternativ som helt klarar dessa förutsättningar.

Alternativa preparat skulle i förlängningen kunna vara Fenix. Den behöver dock prövas mer för att säkerställa att den är ett alternativ.

Kemikalieinspektionen anser att sökanden, med de omständigheter som framförts i ansökan, visat att det föreligger skäl att **bifalla** del ansökan, avseende purjolök, gäller behandling mot ovan uppräknade ogräs.

Den del av ansökan som gäller för användning mot alla andra ogräs **avslås** eftersom sökanden inte visat att dessa utgör någon fara för odling av purjolök.

3.1.3 Gräslök

Gräslök är en mycken liten gröda till sin omfattning. Det är en så liten gröda att inga försök med att hitta alternativ förekommit.

Det finns idag tre godkända produkter för användning i gräslök. Det verksamma ämnet i alla tre är dikvat. Produkterna kan endast användas innan gräslöken kommit upp. Dessa anser sökanden därmed inte vara ett alternativ till ogräsbekämpning i växande gröda. Kemikalieinspektionen instämmer i sökandens bedömning.

Vidare påstår sökanden att även Fenix får användas i gräslök då den anläggs genom frösådd. Kemikalieinspektionen instämmer inte i det påståendet. Det finns ett beslut om off-label från 2004 om användning av Fenix i frösådd lök. Av beslutet får man förstå att med lök menas i detta fall kepalök, dvs. gul- och röd lök. Det finns därmed ingen herbicid som kan användas i växande gräslök.

Sökanden anser att ogräsen gråbo, maskros, nattskatta och baldersbrå tillhör de problematiska ogräsen. Kemikalieinspektionen gör ingen annan bedömning. Kemikalieinspektionen delar även sökandens bedömning att det i nuläget inte finns något alternativ som helt klarar dessa ogräs.

Av den komplettering som sökanden skickat in konstateras att Stomp SC är ett rimligt alternativ till att avvärja den fara som nattskatta utgör i gräslök. Kemikalieinspektionen **bifaller** därför den delen av ansökan.

Sökanden har dock inte visat att Stomp SC är effektiv mot problemogräsen gråbo, maskros och baldersbrå. Stomp SC kan därmed inte anses vara ett rimligt alternativ för att avvärja faran som dessa ogräs utgör. Sökanden har heller inte visat att andra ogräs utgör någon fara för odlingen av gräslök. Kemikalieinspektionen **avslår** därför den delen av ansökan.

3.1.4 *Palsternacka*

Boxer, Fenix och Reglone, reg nr 3367 är växtskyddsmedel som redan är godkända för användning i denna gröda. I odling av palsternacka är Reglone ett alternativ före uppkomst eftersom palsternacka groor så långsamt. Den är dock inget alternativ i uppkommen gröda.

Problemogräsen är, enligt sökanden, är åkerviol, nattskatta, baldersbrå och korsört. Kemikalieinspektionen gör ingen annan bedömning.

Efter utförda doseringsförsök 2014 med redan godkända bekämpningsmedel har det visat sig att många av behandlingarna gett oacceptabla skador på grödan vilket inte Stomp SC ger. Ytterligare försök är helt nödvändiga för att hitta en ogrässtrategi som ger en tillfredsställande ogräseffekt utan att påverka avkastningen alltför negativt.

Av den komplettering som sökanden skickat in konstateras att Stomp SC är ett rimligt alternativ till att avvärja den fara som åkerviol och nattskatta utgör. Kemikalieinspektionen **bifaller** därför den delen av ansökan.

Sökanden har dock inte visat att Stomp SC är effektiv mot ogräsen korsört och baldersbrå. Stomp SC kan därmed inte anses vara ett rimligt alternativ för att avvärja faran som dessa ogräs utgör. Sökanden har heller inte visat att andra ogräs utgör någon fara för odlingen av palsternacka. Kemikalieinspektionen **avslår** därför den delen av ansökan.

3.1.5 *Torra bönor*

Sökanden har bland annat uppgett att strategiförsök gjorda i bruna bönor 2013 har haft positiva resultat och skulle under odlingssäsongen 2014 utvidgas till att omfatta även torra bönor av andra kulörer, där främst de olika bönsorternas känslighet för skador av ogräsmedlen (fytotoxicitet) behövde undersökas för att kunna finjustera

ogrässtrategier för framtiden. Resultaten från de strategiförsök som utförts under 2014 håller på att utvärderas, och nya strategier kommer att provas under minst ännu ett år för att kunna användas i praktisk odling. Då andra typer av bönor (vita, svarta, borlotti och kidney) odlas på samma sätt som bruna bönor kommer strategiförsöken även att ta hänsyn till dessa bönor.

För denna grödtype finns det två preparat som är godkända i bruna bönor, nämligen Basagran, reg.nr 4115 och Boxer men inte i de andra torra bönorna där nya odlingar är på väg att etableras.

Sökanden har angett att problemogräs i odling av bönor är åkerviol, korsört, nattskatta, åkerbinda och baldersbrå. Kemikalieinspektionen gör ingen annan bedömning. Sökanden anser att det föreligger stora svårigheter att klara bekämpningen utan Stomp SC i odlingar av bönor eftersom Boxer endast kan användas som jordherbicid innan uppkomst av grödan och Basagran, efter uppkomst, inte har tillräcklig effekt på många av problemogräsen. Kemikalieinspektionen gör samma bedömning baserat på insänt material.

Kemikalieinspektionen anser att sökanden, med de omständigheter som framförts i ansökan, visat att det föreligger skäl att **bifalla** den del av ansökan, avseende torra bönor, som gäller behandling mot åkerviol, nattskatta och åkerbinda.

Den del av ansökan som gäller för användning mot alla andra ogräs **avslås** eftersom Stomp inte avhjälper faran (korsört och baldersbrå) och det finns andra rimliga sätt att avvärja den fara som uppkommer av baldersbrå. Vidare anser Kemikalieinspektionen att sökanden inte styrkt att det föreligger en fara från andra ogräsen än de ovan uppräknade.

3.2 Slutsats

Mot bakgrund av de skäl som redovisats ovan finner Kemikalieinspektionen att kraven i artikel 53 i förordning (EG nr 1107/2009 är uppfyllda för begränsad och kontrollerad användning med de villkor (se bilaga) som har beslutats. Ansökan ska därför delvis bifallas.

4 Övrigt

Sökanden anger att Sverige är det enda landet i EU där växtskyddsmedel innehållande pendimetalin saknas, vilket gör det svårare att finna framgångsrika bekämpningsmetoder mot problemogräs för svensk produktion av de sökta kulturgrödorna.

Kemikalieinspektionen vill härmed erinra sökanden om den möjlighet som finns i artikel 40.2 förordning (EG) nr 1107/2009 att ansöka om ett ömsesidigt erkännande av ett annat lands godkännande. Eftersom sökanden återkommande anser att det föreligger problem avseende de omnämnda grödorna innebär en ansökan om ett ömsesidigt erkännande en möjlighet för sökanden att säkerställa en långsiktig tillgång av växtskyddsmedel innehållande pendimetalin på marknaden. Det noteras att

sökanden ännu inte inkommit med någon sådan ansökan att erhålla ett produktgodkännande för produkten Stomp SC.

5 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång. Det är därför viktigt att sökanden utformar en strategi för att få produkten godkänd inför kommande odlingssäsonger eller ta fram andra bekämpningsmetoder. För de fall att en produkt är godkänd i ett annat EU-land finns det möjligheter enligt förordningen (EG) nr 1107/2009 för t.ex. jordbruksorganisationer att söka om produktgodkännande för produkten genom ömsesidigt erkännande av det EU-landets beslut om produktgodkännande.

6 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Camilla Thorin
Föredragande

Elsa Eriksson
Jurist

Kopia till:

- Jordbruksverket
551 82 Jönköping
- Livsmedelsverket
Box 622, 751 26 Uppsala
- BASF A/S
Postboks 4042
DK-2300 Köpenhamn S, Danmark

Tillstånd och upplysning
Camilla Thorin Agronom